

100. rocznica podpisania Traktatu Ryskiego

W czwartek (18.03) mija 100. rocznica podpisania Traktatu Ryskiego kończącego toczoną w latach: 1919 – 1921 wojnę polsko-bolszewicką. Został on zawarty po kilkumiesięcznych rokowaniach pokojowych prowadzonych na neutralnym terenie – w stolicy Łotwy.

Postanowienia Traktatu regulowały przede wszystkim sprawę przebiegu polskiej granicy wschodniej. Układ określał także kwestię obywatelstwa i zasady repatriacji ludności. Przewidywał również zwrot mienia polskiego oraz dóbr kultury znajdujących się w Rosji i na Ukrainie.

Ważnym postanowieniem Traktatu był zapis o wypłaceniu Polsce przez Rosję Sowiecką odszkodowania w wysokości 30 mln rubli w złocie. Ponadto strony podpisujące Traktat uzgodniły, że po jego ratyfikacji zostaną nawiązane wzajemne stosunki dyplomatyczne oraz rozpoczęte zostaną działania w celu rozwoju wzajemnej wymiany handlowej.

Z polskiego punktu widzenia zawarcie Traktatu potwierdzającego przebieg granicy wschodniej, było jednym z aktów symbolizujących odbudowę polskiej państwowości po okresie zaborów, stanowiąc tym samym prawną-międzynarodową podstawę funkcjonowania II RP. Natomiast wadą zawartego układu był brak sankcji, które zmuszałyby sygnatariuszy do realizacji jego postanowień. W efekcie część ustaleń, zwłaszcza dotycząca ochrony mniejszości polskiej, zwrotu dóbr kultury i wypłaty odszkodowań przez Rosję Sowiecką, nie została nigdy zrealizowana.

Historycy oceniający konsekwencje zawarcia Traktatu formułują rozbieżne opinie na jego temat. Część badaczy wskazuje na niewykorzystaną szansę i zmarnowane zwycięstwa militarne, inna część naukowców ocenia postanowienia Traktatu jako przejaw realizmu, odzwierciedlający ówczesne polskie potrzeby i możliwości.

oprac. Jerzy Górko

red.: Cezary Rutkowski

